

KODEX

Výstava kopíí Kodexu vyšehradského

Výstava představuje ukázky prací studentů čtvrtého ročníku Vyšší odborné školy grafické a Střední průmyslové školy grafické v Praze, oboru Konzervátorství restaurátorství. Předlohou pro kopie, které vytvořili studenti jako ročníkové práce v odborném předmětech Kaligrafie a výtvarné dokumentace pod vedením PhDr. Jana Šehála, se stala naše nejvýznamnější rukopisná památka – Kodex vyšehradský.

Výstava tak zprostředkuje návštěvníkům možnost nahlédnout do této významné památky, ale také posoudit, jak se studenti naučili vnímat a vystihnout barevnost i tvarosloví a vstřípli si smysl pro detail a přesnost. Vysoká úroveň vystavených prací je dokladem toho, že studenti jsou schopni vytvořit téměř jakoukoliv kopii historického textu a iluminace.

Konnovační evangelistář Kodex vyšehradský, který je naší nejvýznamnější rukopisnou památkou, je okolnostmi svého vzniku nepochybně spojen s českým prostředím. Rukopis vznikl na podnět královského dvora při příležitosti korunovace knížete Vratislava II. prvním českým králem roku 1085. Bohatě iluminovaný svazek zobrazuje výjevy ze života Krista a obsahuje výňatky z textů evangelíí. Pravděpodobně byl prvním českým králem předán během jeho korunovace 15. června 1085. Rozměry kodexu jsou 415 × 320 mm a originál obsahuje 108 pergamenových listů. Do 17. století byl Kodex uchováván v metropolitní knihovně sv. Víta, poté přešel do držení knihovny pražského Arcibiskupského semináře, dnes je uložen v Národní knihovně ČR v Praze pod signaturou XIV A 13.

Výstava nazvaná „KODEX“ bude instalována v knihovně chodbě minoritského kláštera ve Štítného ulici 124/I. Slavnostní zahájení se uskuteční ve čtvrtek 3. října 2013 a potrvá až do 3. listopadu 2013. Srdečně Vás zveme.

Na pátek 4. října 2013 připravilo Muzeum Jindřichohradecka ve spolupráci se SPŠ a VOŠ grafickou Hellichova v Praze dílny pro školy s názvem Iluminace starých rukopisů. Žáci dmtých stupňů základních škol a studenti středních škol si vyzkouší umění iluminátorů, nahlédnou do rukopisů z fondu muzea a navštíví výstavu Kodex.

Milana Vanířová a Štěpánka Běhalová

Ukázka zhotovené kopie Kodexu

POZDVIHNI SE DUŠE Z PRACHU... Výstava náboženských kramářských tisků z fondů Muzea Jindřichohradecka

Název výstavy je vlastně úvodním veršem písně otitěšené na kramářském tisku z roku 1859. Povzbuzující slova písně pocházejí z pera kardašovořečického roádká Boleslava Jablonského. Dodnes je tahle píseň zařazena do kancionálů používaných při bohoslužebném zpěvu.

Na kramářském tisku se takový text očitl docela snadno, stejně jako stovky dalších lidových, pololidových a autorských textů písní a modliteb.

Kramářský tisk byl drobný několikastránkový tisk osmerkového nebo šestnáctekového formátu s textem v poezii nebo próze a mívál úvodní stránku s názvem a také štoček v obrazkem. V mnoha případech se přetiskoval tentýž text, měnil se pouze název a také štoček použitý k výzdobě. Cena kramářských tisků byla po staletí stejná (stával 2 krejcar). Všichni, kdo se na jeho vzniku podíleli, ať to již byl autor nebo upravovatel textu, autor štočku, tiskař, nakladatel a prodejce očekávali především mírný finanční zisk, který byl ale stálý a ověřený. „Čtenář“ je totiž měli v 18. a 19. století ve velké oblibě. Kupovali si tradiční ověřené zboží za tradičně nízkou cenu a znali jeho konkrétní užítí.

Obliba náboženských kramářských tisků souvisí především s barokní zbožností, která u nejširších lidových a méně majetných vrstev přetrvávala hluboko do 19. století. U těch nejdchších býval náboženský kramářský tisk často jediným tištěným textem v domácnosti. Známého nebo naopak zcela neznámého textu písně či modlitby se ale nezřídka ani ti majetnější, a tak bývaly tyto tisky v soukromí uchovávány různým způsobem. V chudších obydlích byly nalepeny spolu se svatými obrázky na vikách truhel a dveřích od skříní nebo pověšeny nad vchodovými dveřmi do světnice, v západnějších byly často vloženy do modlitběních knih. Někde si je majitel svazoval postupně, jak je získával, do tzv. špalíčku. Texty z kramářských tisků – většinou náboženské písně, modlitby nebo příběhy ze života si lidé četli, zpívali nebo deklamovali. Zvláštní byl dmt tzv. pověřených kramářských tisků, který přinášel majiteli ochranu některého ze světů či vyléčení nemoci a někdy se nosil na těle.

Jindřichohradecká Landfrasova tiskárna patřila množstvím a šíří záberu produkce k největším mimopražským tiskárnám a dominantní postavou v její produkci měla především náboženská a lidově zábavná literatura, k níž kramářské tisky neodmyslitelně patřily. V Muzeu Jindřichohradecka je uchováno více než 4 000 inventárních čísel včetně reprezentativního vzorku jindřichohradecké kramářské produkce. Fond byl v předchozích letech za grantové podpory MK ČR restaurován a výběr náboženských kramářských tisků mohou vidět návštěvníci na výstavě instalované od 18. října 2013 do 6. ledna 2014 v Muzeu Jindřichohradecka ve výstavní síni Vjezučském semináři na Balbínově náměstí.

Štěpánka Běhalová

Modlitba ke cti a chvále svatému Florianu
J. Hradeck, I. V. Hilgarmner
1774

Jihočeští betlémáři od A do Z

SCHMAUS - SHOONEROVÁ HELENA Doménou výtvarnice, nyní žijící v Bechyni ve vile svého slavného pradědečka Františka Křížka, ale až do roku 1992 působící v Kanadě, je pálená modrá keramika, talíře, busty lidí i zvířat, kachle. Hodně se nechává inspirovat mystikou kanadských indiánů. Od roku 1964 vystavuje samostatně po celém světě. Její díla byla vystavena například ve Vídni, Stockholmu, Paříži, Montrealu nebo Ottawě. Účastnila se také společných výtvarných a keramických výstav. Je autorkou několika betlémů. Také zde zůstává u svého tradičního bílé modrého vzoru. Klasická betlémská scéna je netradičně obohacena o řadu zvířat, kamínky a keramické pozadí.

ŠNEJZER JAN První český oficiální výrobce sádrových tpaslíků z Kunžaku vyráběl i několik betlémů, které barevností připomínají jím vyráběné tpaslíky. Figurky byly vytvořeny odléváním sádry do forem. Vyrobené figury byly ručně domalovány. Betlém má tradiční skladbu. Součástí je vedle svaté rodiny a tří králů s velbloudem také jeden darovník a ovečka.

ŠPAČKOVÁ OLGA Amatérská keramička se Zlaté Konny se prací s hlinou učila u jihočeského keramika Jaroslava Tůmy. Postupně se vnořovala do tajů keramického řemesla a vytvářela drobné plastiky a betlémy. Jedny z prvních byly mímibetlémy, jejichž součástí byla pouze svatá rodina. Později přešla na větší objekty, které byly složeny z desítek figurek. Vedle svaté rodiny a betlémských zvířat vyrábí darovníky a muzikanty. Nechybí ani figurky tří králů a pastýřů s ovečkami. Ke své

tvorbě používá hlinu, která má přirozenou šedivě hnědou barvu. Figurky jsou převážně bez glazury, jen ve své přírodní podobě.

ŠTOLBA TOMÁŠ Působil v Dobré Vodě u Českých Budějovic, kde se zabýval řezbářskou výrobou od roku 1990. Od výroby loutek a plastik s biblickou a světskou tematikou přešel také k výrobě betlémských souborů. Figurky, které vytváří v několika velikostech zhuha od 15 do 50 cm, jsou z lipového dřeva a opatřeny barevnou polychromií. K nejméně známým dílům patří betlém vytvořený pro kostel v Dobré Vodě u Českých Budějovic, který je téměř tři a půl metru dlouhý. Figurky mají bohatě zdobená roucha, která korespondují s barokní výzdobou kostela. Betlém doplňuje malované pozadí, jehož autorkou je Renata Štolbová.

Alexandra Zvonářová

Zprávy:

Expozice v jezuitském semináři - otevřeno denně mimo pondělí od 8.30 do 12.00 a od 13.00 do 17.00 hodin. **Městská vyhlídková věž** je pro veřejnost uzavřena. **Výstavní prostory minoritském klášteře** jsou otevřeny denně mimo pondělí od 9.00 do 12.00 a od 13.00 do 16.00 hodin. **Kostel sv. Jana Křtitele** je pro veřejnost uzavřen.

Knihovna Muzea Jindřichohradecka s badatelnou ve Štítného ulici poskytuje služby pro veřejnost celoročně v pondělí a ve středu od 12.30 do 15.30 hodin.

Ve čtvrtek 3. října 2013 od 16.00 hodin se bude konat v křížové chodbě minoitského kláštera ve Štítného ulici vemisáž výstavy **KODEX**. Na vemisáži vystoupí skupina historického tance La Volta. Výstava potrvá do 3. listopadu 2013.

Muzeum Jindřichohradecka pořádá v pátek 4. října 2013 v konferenčním sále ve Štítného ulici **dílny pro školy s názvem ILUMINACE STARÝCH RUKOPISŮ**. Program je určen pro žáky 2. stupně základních škol a studenty středních škol. **Na dílny je nutné se předem objednat** u P. Míchalové na tel.: 384 363 661, 728 976 004 nebo e-mail: micalova@mjh.cz.

Jindřichohradecké muzeum a spolek Přátel starého J. Hradce Vás sdečně zvu **na přednášku Mgr. Libora Svobody, Ph.D., s názvem BANDEROVCI V JIZŮNÍCH ČECHÁCH**, která se uskuteční **v pondělí 14. října 2013 od 19.00 hodin** v konferenčním sále muzea ve Štítného ulici.

Muzeum Jindřichohradecka vás sdečně zve na **vernisáž výstavy POZDVIHNI SE DUŠE Z PRAČHU**, která se koná **ve čtvrtek 17. října 2013 od 16.00 hodin** ve výstavní síni „V jezuitském semináři“. Na vemisáži vystoupí členové DS Jablonský. Výstava potrvá do 6. 1. 2014.

Klub historie letectví, Čs. obec legionářská bratra St. Berana J. Hradec a **Muzeum Jindřichohradecka** za podpory města J. Hradec pořádají **v pátek 18. října 2013 od 18.00 hodin přednášku kpt. v. z. Karla Ludvíka GENERAL IN MEMORIAM FRANTIŠEK SKOKAN** o jednom ze skutečných hrdinů II. zahraničního protifašistického odboje. Konferenční sál muzea ve Štítného ulici.

V konferenčním sále ve Štítného ulici je umístěna výstava **NOUZOVKY aneb KDYŽ JSME MĚLI HLUBOKO DO KAPSY**, dále je zde výstava **NA SKLONKU MONARCHIE**. Ve výstavním sále je umístěna výstava nazvaná **LETEM HRAČKÁŘSKÝMSVĚTEM**. Výstavy potrvají do 30. prosince 2013.

Ve výstavní síni „V jezuitském semináři“ je umístěna **výstava fotografií Antonína Špáta NABLÍZKU JE ČLOVĚK**. Výstava je prodloužená do 6. října 2013.

NOVUM – měsíční zpravodaj Muzea Jindřichohradecka Ročník XXII. 10/2013

Odpovědný redaktor: PhDr. Jaroslav Píkal Registrační značka: MK ČR 11673

Ykonný redaktor: Pavla Míchalová www.mjh.cz

Adresa: Muzeum Jindřichohradecka, Balbínovo nám 19/I, 377 01 Jindřichův Hradec

Telefon: 384 363 660 (pokladna), 384 363 661 (pracovny), E-mail: muzeum@mjh.cz